

van vroeger, dan staat hem een ander beeld voor ogen dan iemand van middelbare leeftijd. Met beelden van Hilversum in verschillende periodes, verlevendigde hij zijn boeiende verhaal.

Bram van der Schuyt ventileerde zijn zorg over het 'huis met de pilaren' bij het Rosarium waar hij tegenover woont en dat vorig jaar door brand werd getroffen. Door een conflict tussen de uitkerende verzekeringsmaatschappij en de eigenaar dreigt definitieve sloop. De Boomburgbuurt en "Albertus Perk" maken zich samen grote zorg, omdat eigentijdse nieuwbouw moeilijk voorstelbaar is op deze plek. Reden waarom de vereniging de Rijksdienst voor de Monumentenzorg heeft gevraagd het gebouw op de monumentenlijst te plaatsen. Bram van der Schuyt beloofde zijn gehoor, dat hij de gerezen problemen verder zal onderzoeken. Dit om samen met het bestuur een oplossing te zoeken die moet leiden tot behoud van dit bijzondere pand.

Ook Loes Westermann sprong in de bres voor een uniek stukje Hilversum. Aan de hand van mooie dia's memoreerde zij de pogingen die in het werk zijn gesteld om de Oude Begraafplaats zo op te knappen, dat het een blijvend en gerespecteerd rustpunt kan worden in de kern van het oude dorp. Ondanks allerlei toezeggingen

en het vele werk dat "Hilversum, Pas Op!" en een aantal vrijwilligers er al aan spendeerden, is de financiering voor de definitieve oplossing nog steeds niet rond.

Kees van Aggelen tenslotte liet, met commentaar, dia's zien over de weg, die hij als kind ging van huis naar school. We zagen dus veel beelden van de omgeving van het Slachthuisplein en huizen en winkeltjes met herinneringen. En net als bij andere sprekers zijn er dan altijd mensen in de zaal, die die plekken vanuit hun eigen beleving herkennen en zaken aanvullen.

Heeft u wellicht penningmeester Guus Lundgren gemist? Die voelde zich wat minder geroepen voor een presentatie. Moet kunnen. En voorzitter Fred Repko: die was met griep thuis. Jammer voor mij, want ik had gehoord dat hij over de oude Montessorischool zou vertellen. Omdat ook ik al jaren iets met die school heb, had ik me daarop verheugd.

Als voorzitter werd hij deze avond vervangen door Bram van der Schuyt, die al aan het begin van de avond Kees van Aggelen lof toezwaaide omdat hij met het leuke idee was gekomen voor deze presentatie door de leden van het bestuur.

Paula Romijn

WAT 'ANDEREN DOEN

Collectie Tweede Wereldoorlog in het Streekarchief

Bij het Streekarchief voor het Gooi en de Vechtstreek in Hilversum bevindt zich een collectie die uitsluitend materiaal over de tweede wereldoorlog bevat. Het betreft hier stukken die geschonken zijn aan de Werkgroepen 'Herdenking mei '40-'45' en 'Beschrijving Hilversums Verzet 1940-1945' of direct aan het streekarchief. De werkgroepen hadden aan het begin van de jaren tachtig onderzoek verricht en materiaal verzameld om tot een publikatie te komen over de tweede wereldoorlog.

Toen het boek *Hilversum onderdrukking en verzet 1940-1945* in 1985 het licht had gezien, droeg de Werkgroep 'Herdenking mei '40-'45' het verzamelde materiaal over aan de gemeente Hilversum. Pas in 1990 kwam het materiaal in

beheer bij het Streekarchief. Eén van de voorwaarden waaronder de werkgroep de collectie overdroeg was dat het Streekarchief de collectie zou uitbreiden met relevant materiaal.

Vitrine

Op het moment van overdracht bevonden zich in de collectie ook een aantal voorwerpen. Deze waren lange tijd tentoongesteld geweest in een vitrine in het raadhuis, nu zijn ze overgedragen aan het Goois Museum. De vitrine werd vanwege de restauratie van het raadhuis verhuisd naar het Streekarchief waar sindsdien ook wordt gezorgd voor regelmatige wisselingen van het tentoon te stellen materiaal. Zo was er in de maanden februari en maart van dit jaar een kleine ex-

positie betreffende de voedseldistributie tijdens de oorlog en aansluitend in april/mei een over de bevrijding.

In het raadhuis zullen in de koffiekamer twee nieuwe vitrines worden ingericht door de Werkgroep 'Herdenking mei '40-'45'.

Materiaal afkomstig van de werkgroep

De verzameling is tot stand gekomen tijdens het onderzoek naar het verzet in de oorlog. Veel particulieren en ook de leden van de werkgroep zelf schonken daarvoor documenten uit persoonlijk bezit. Zo is een zeer diverse collectie ontstaan met materiaal variërend van distributiestamkaarten en -bonnen tot plakboeken, persoonsbewijzen, privé-correspondentie en vele illegale kranten en pamfletten.

De werkgroepen produceerden ook zelf materiaal. Zo zorgden zij voor de samenstelling van lijsten met Hilversumse oorlogsslachtoffers en hielden zij interviews met een groot aantal personen; de banden daarvan zijn in de collectie opgenomen. Nog steeds komt er via de werkgroep materiaal binnen om bij de collectie gevoegd te worden.

Zoals de werkgroep veel stukken had verkregen door schenkingen, zo ontvangt ook het Streekarchief regelmatig aanwinsten door schenking. Het gaat te ver om alle schenkers hier te noemen maar twee van hen mogen niet ongenoemd blijven.

Collectie Smit

In april 1993 schonk de heer J.A. Smit stukken die zijn inmiddels overleden echtgenote had verzameld over de oorlog. Mevrouw Smit-Tulp was daarmee direct na de oorlog begonnen en had op die wijze allerlei publikaties bemachtigd die enkele jaren later al niet meer verkrijgbaar waren. Het betreft hier voornamelijk brochures uit de laatste oorlogsmoanden en van kort na de bevrijding. Deze hebben geen specifiek Hilversums belang maar dragen wel bij aan het verkrijgen van een algemeen beeld over deze periode.

In haar verzameling werden echter ook andere zaken aangetroffen die wel van betekenis zijn voor Hilversum en het Gooi. Het betrof onder andere archivalia van haar vader, H.G. Tulp. Deze was bestuurslid van I.K.O.N.G.O., de Inter Kerke-



Vele illegale kranten, vervaardigd door lokale verzetsgroepen, zijn in de collectie bijeengebracht. Boven: een gestencilde uitgave, die vanwege het 100e nummer zelfs in twee kleuren verscheen. Onder: een gedrukte uitgave waarvan de naam voor zich spreekt.

DONDERDAG 30 NOVEMBER 1944

DE VRIJE GOOI EN EEMLANDER

Redacteur: James de Vrijbouter

WINSTON CHURCHILL

Vandaag, 30 November, viert Winston Churchill zijn 70ste verjaardag. Wij wensen hem op deze dag onze gelukwensen over te brengen en onze dankbaarheid te uiten voor zijn jarenlange arbeid ter bevrijding van het gehele vasteland van Europa. Wij wensen hem vandaag te noemen: „De Bouwmeester Der Overwinning!”

lijke Organisatie voor Noodvoedselvoorziening voor het Gooi, opgericht in januari 1945. Deze organisatie beijverde zich om vooral kinderen van extra voeding te voorzien, ook door ze uit te zenden naar gebieden in Nederland waar de situatie minder nijpend was. Hierbij kwam de kennis van de heer Tulp goed van pas. Hij was werkzaam bij de Nederlandse Spoorwegen als afdelingschef Weg en Werken. (In de jaren twintig

was hij al actief geweest in een comité dat vakanties in Nederland organiseerde voor Oostenrijkse kinderen.) In de Collectie Tweede Wereldoorlog bevinden zich nu dankzij de schenking van de heer Smit de volledige notulen van I.K.O.N.G.O.

Collectie Korpershoek

In juni 1993 ontving het Streekarchief door bemiddeling van het bestuur van 'Albertus Perk' een schenking van de heer H.R. Korpershoek. Deze maakte tijdens de oorlog met een aantal andere leerlingen van de Hilversumse gemeentelijke H.B.S. deel uit van de verzetsgroep 'N.V. De Strijders'. Deze groep gaf een aantal illegale krantjes uit zoals *Ons Verzet* en *De Heraut*.

Rob Korpershoek was de illustrator van de groep en produceerde ook voor tal van publicaties en vlugschriften van andere verzetsgroepen spotprenten en tekeningen. Zijn werk staat beschreven in *Oorlog met de tekenpen. Verzet van jongeren in het Gooi 1940-1945* door Jenny Smit en Jet Baruch, een publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling in 1987/1988 in het Rijksmuseum te Amsterdam. Een groot deel van deze tentoonstelling was gebaseerd op materiaal dat de heer Korpershoek al in 1946 had geschonken aan het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD). Deze schenking betrof het grootste deel van zijn collectie.

De recente schenking aan het Streekarchief betreft materiaal dat nog in bezit was bij de heer Korpershoek. Het gaat hier om een aantal lino-snedes, een verzameling illegale prenten en af-drukken daarvan, illegale kranten uit deze regio en een fors aantal andere publicaties, daterend uit de oorlog, die door de heer Korpershoek zijn verzameld. Het meeste materiaal is door hem voorzien van een toelichting over het ontstaan.

Inventaris van de collectie

Hoewel de collectie nog steeds groeit was het, nu de oorlog zo in de belangstelling staat, dringend nodig om de collectie te beschrijven en zo geschikt te maken om te worden geraadpleegd. Gekozen is voor een gecombineerd systeem. Hiermee is zijn de beschrijvingen van de afzonderlijke stukken onderverdeeld in hoofdstukken met daarnaast twee alfabetische indexen: op namen en op trefwoorden.

Alle stukken hebben een inventarisnummer, waar naar verwezen wordt vanuit de lijsten. De stukken zijn zo dus aan de hand van de inventaris op te vragen op de studiezaal van het Streekarchief (de *Inventaris van de Collectie Tweede Wereldoorlog* is daar ook te koop voor f5,00).

C.M. Abrahamse, archivaris



Twee spotprenten uit de collectie Korpershoek.





De oorlog wordt op de tentoonstelling in het Goois Museum gevisualiseerd met foto's en allerlei alledaagse voorwerpen, die op een speelse manier zijn gepresenteerd.

Het dagelijks teven in de Tweede Wereldoorlog, kinderen van nu over kinderen van toen

Onder die lange titel organiseerde het Goois Museum samen met de Werkgroep Herdenking '40-45 en het Centrum voor Kunsteducatie GOCK een tentoonstelling in het Goois Museum. Deze tentoonstelling is gebaseerd op verhalen van mensen, die kind waren in de oorlogsperiode. Ze zijn voor een deel opgetekend door kinderen van groep 7 en 8 van de basisscholen in Hilversum. Bewoners van Hilversum stonden voor de expositie voorwerpen af.

Illustrator en TV-regisseur Harry Geelen maakte met hulp van kinderen het video-programma *Op een dag*, dat ook in het Goois Museum is te zien. Met het vorige nummer van dit blad stuurden we u meer informatie in de vorm van een folder.

Bij deze nog even een herinnering: de tentoonstelling is nog maar korte tijd te beleven.

Het dagelijks leven in de Tweede Wereldoorlog, kinderen van nu over kinderen van toen; tot en met 7 mei 1995 in het Goois Museum, open van di t/m zo van 12.30 tot 16.30 uur, gesloten op 30 april, open op 4 en 5 mei 1995.

Vorstudie schilderij van Willink over bombardement Trompenberg ontdekt

In het Goois Museum hangt sinds kort een bijzonder kunstwerk. Het is een voorstudie van Willink voor zijn bekende schilderij, dat hij maakte na het bombardement van 20 maart 1945 van de restanten van het meisjeshuis 'Beth Azarja' van de Rudelsheimstichting aan de Verdilaan 10-12, waar op dat moment het Duitse hoofdkwartier was gevestigd (zie het uitgebreide artikel in *Eigen Perk* 1993/2, blz. 51 t/m 65).

De bankier Meijer Santée gaf opdracht voor het schilderij dat enkele jaren geleden te koop was, maar te duur bleek voor het Goois Museum. De voorstudie, waarvan hierboven een afdruk, is uitgevoerd in zwart en bruin en wijkt op onderdelen af van het schilderij. De indruk bestaat dat Willink zich bij de uiteindelijke versie van het schilderij grotere artistieke vrijheden veroorloofde. Deze voorstudie is daardoor van groot belang. Reden waarom het Goois Museum druk doende is een sponsor te vinden om dit historische document voor haar publiek te behouden.



De voorstudie voor het schilderij van het gebombardeerde meisjespaviljoen 'Beth Azarja' van de Rudelsheimstichting aan de Verdilaan, een neorealistische voorstelling van Carel Willink. Op onderdelen wijkt de voorstudie sterk af van het schilderij (zie EP 1993/2, pag.63).

BOEKBESPREKING

HILVERSUM, VERDWENEN DORPSBEELDEN

Wat was Hilversum nog dorps en gaaf! Tot die conclusie kom je bij het bekijken van de schitterende foto's, die fotograaf Pieter Jan Siewers maakte tussen 1898 en 1935. Ze kwamen nog niet zolang geleden boven water en een aantal daarvan zijn een jaar lang volgens een vast recept geplaatst in bijlagen van de Gooi & Eemlander. En een selectie werd nog maar kort geleden tentoongesteld in het Goois Museum.

Het boek, dat in november j.l. verscheen was een logisch gevolg van de presentatie in de krant. Met nieuwe, zorgvuldig samengestelde teksten van Eddy de Paepe, bijgestaan door Stella Leenders. En dat alles in een smaakvolle presentatie door een uitgever, die niet alleen brood in de uitgave zag, maar er ook de nodige zorg aan be-

steedde. Zo moet het, ben ik geneigd te zeggen. Zo interesseer je op een verantwoorde manier een groter publiek voor de geschiedenis van hun woonplaats. Tenslotte hebben we nog maar kort geleden het voorbeeld gezien hoe het niet moet (uitgave van de fa. Van Geyt).

In veel van de commentaren bij winkelpanden in het Oude Dorp was het of ik de stem van de heer Noordman hoorde. Dat kan kloppen, want hij leverde veel informatie over zijn specialisme: de middenstand in Hilversum.

De foto's zelf zijn veelal wat statisch. Dat heeft voor een deel te maken met de opdrachtgevers van Siewers, die b.v. hun panden wilden vereeuwigen. Ook de snelheid waarmee gefotografeerd werd (op zijn snelst 1/25 sec) beperkte hem. Toch zijn er ook een aantal niet-geposeerde foto's; je zou het sociale documenten kunnen noemen. Ik doel b.v. op de ontvangst van Paul